

དུས་རབས་ ༡-༧ པའི་བར་གྱི་རྒྱལ་སྐོན་ཁྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་མེད་གི་བྱུང་འཕེལ་ལ་ཅུང་ཙམ་དཔྱད་པ།

པད་མ་དོན་གྲུབ།

ནང་དོན་གནད་བསྟུན། དཔྱད་ཚུལ་འདིར་བོད་མིའི་སྐོན་འདུ་ཤེས་ཁོད་ཅུས་དང་མིང་གི་བྱུང་འཕེལ་བརྗོད་པ་དང་། སྐར་
ཡང་ཅུས་དང་མིང་དེ་ཚོ་བ་ག་གོ་མོ་ནས་མི་སྐོར་གྱི་མིང་དུ་གྱུར་ཚུལ། སྐོས་སུ་དུས་རབས་བདུན་པ་ནས་དགུ་པའི་བར་བོད་
བཙན་བའི་རྒྱལ་སྐོན་བཙུན་མོ་དག་གི་མིང་འདོགས་སྟངས་དང་། སྐབས་དེར་དགོས་པ་ག་འདྲ་ཞིག་གི་འོག་ཞབས་སྐད་གྱི་
མཚན་གསལ་ཚུལ་སོགས་ལ་དཔྱད་པ་ཕྱན་ཙམ་བཏང་ཡོད།

གནད་ཚིག་ ལྷ། ཅུས། མིང་། ཞབས་སྐད།

དང་པོ། བོད་གནད་རབས་དུས་གྱི་རྒྱུ་མེད་གི་བྱུང་འཕེལ།

མིའི་ཤེས་རིག་གོང་དུ་འཕེལ་བས་ཚོ་བ་དང་ཚོགས་པ་ལ་བརྟེན་ཏེ་རང་བྱུང་ཁམས་གྱི་འཇིག་པ་ལས་བཞུགས་པར་ཐུན་
མོང་གི་སྟོབས་ཤུགས་འོག་རང་སྐྱུ་འཕེལ་བའི་འཚོ་བ་རོལ་འགོ་ཚུགས། དེ་ནས་རིམ་བཞིན་བཟའ་ཆས་འཚོལ་སྐྱབ་སོགས་
དངོས་ཡོད་འཚོ་བའི་དགོས་དབང་དང་། སྤྱི་ཚོགས་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་གོང་དུ་འཕེལ་བས་མི་སྐོར་པན་ཚུན་གྱི་འབྲེལ་འདྲིས་ཆེ་ཅུ་
ཕྱིན་ལ་སོ་སོར་ངོས་འཛིན་གྱི་མིང་རེ་བྱུང་བ་ཡིན། མིང་དེ་ནི་

འདོད་རྒྱལ་ཙམ་མ་ཡིན་པར་མིས་རང་བྱུང་ཁམས་ལ་བརྱུང་བའི་འདུ་ཤེས་ཟབ་མོ་མཚན་ཡོད། དབེར་ན་ཡོངས་
གྲགས་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཚང་པལ་མོ་ཆེར་བྱུང་བའི་བོད་མིའི་གདུང་དུག་སོགས་གྱི་རྒྱུ་ཚུལ་ཁག་ནི་གདོད་མའི་དད་མོས་དང་།
སྐབས་དེའི་རིག་གནས་གྱི་ངོས་འཛིན་ནས། ཡང་ན་དང་སྐབས་གྱི་རིག་གཞུང་ཞིབ་འཇུག་གི་ཁྱབ་ཁོངས་སུ་ངོས་འཛིན་བྱེད་

བཞེན་པའི་སླེ་དང་མོས་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད། སླེ་དང་མོས་དེ་ནི་མིའི་རིགས་ཀྱིས་རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱི་བྱ་དངོས་ཐ་དག་ལ་
 ཤེས་རྟོགས་བྱེད་པའི་གོ་རིམ་ཚོད་བྱུང་པའི་གདོད་མའི་འདུ་ཤེས་འཛིན་སྟངས་ལྟར་པར་བ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། “སླ”ནི་གཉེན་ཉེ་
 དང་མེས་པོ། སྤང་མ། ལུས་རྟོགས་བཅས་ཀྱི་བདག་ཉིད་ཅན”^① ཡིན་ཞེས་འཛམ་གླིང་ཤར་ལུབ་ཀྱི་རིག་པ་སྣམ་བཤུག་གིས་
 བཞེད་ཅིང་། སླེ་དང་མོས་དང་དེ་འབྲེལ་གྱི་རིག་གནས་སྣང་ཚུལ་ནི་མིའི་རིགས་སྤྱིའི་རིག་གནས་ལྟུང་ཁོངས་སུ་མཐོང་བྱུང་
 པ་མ་ཟད། རིགས་རྒྱུད་སོ་སོའི་ཤེས་རིག་འཕེལ་བའི་ལོ་རྒྱུས་སུ་ཐོག་མའི་མེས་པོ་དག་གིས་སླེ་དང་མོས་སམ་དེ་འབྲེལ་གྱི་
 རིག་གནས་འདུ་ཤེས་ལ་བརྟེན་ནས་འཚོ་བའི་རྒྱན་སྲིང་བ་ཡིན། ལྷག་ཏུ་བོད་ལ་མཚོན་ན་མིའུ་གཏུང་དུག་སོགས་ད་རྟེན་དོན་
 འཛིན་ལུབ་པའི་ལུས་ཆེན་དག་གི་མིང་གི་བྱུང་བ་དེ་ཡང་གདོད་མའི་དང་མོས་ཀྱི་ཕྱི་མོ་སྟེ་སླེ་མ་སྟེ་སླེ་མོ་སྟེ་སྟེ་སྟེ་སྟེ་སྟེ་སྟེ་སྟེ་
 འབྲེལ་བ་རྟོགས། ཕྱིས་སུ་ལུས་རྒྱུད་ཚོ་བའམ་མི་སྟེ་སྟེ་སྟེ་སྟེ་སྟེ་སྟེ་སྟེ་སྟེ་སྟེ་སྟེ་སྟེ་སྟེ་སྟེ་སྟེ་སྟེ་སྟེ་སྟེ་སྟེ་སྟེ་
 ཡང་བྱུང་ཡོད་པས། འདིར་བོད་མིའི་ལུས་མིང་གི་བྱུང་འབྲེལ་ཉེ་སླེ་དང་མོས་དང་འབྲེལ་ནས་དུས་རིམ་འགར་དགར་ཉེ་
 རུང་ཅམ་སྟོན་ན།

གཅིག་སླེ་འདུ་ཤེས་སྟེང་ལུས་བྱུང་པའི་གོ་རིམ།

གདོད་མའི་སྤྱི་ཚོགས་ནི་མིས་ཐོག་མར་རང་བྱུང་ཁམས་ལ་ངོས་འཛིན་གྱི་དུས་རིམ་ཡིན་ཞིང་བོད་མིའི་ཤེས་རིག་ལ་
 མཚོན་ན་འང་འཛམ་གླིང་གི་མི་རིགས་གཞན་དང་མཚུངས་པར་སྤྱུ་གུའི་དུས་རིམ་དུ་སྟེབས་ཡོད། དུས་རིམ་འདིར་མིས་རང་
 བྱུང་གི་གཟུང་སྐར་འཁོར་འགོས་ཀྱི་སྣང་ཚུལ་དང་ནམ་ཟེའི་འགྲུར་བ་སོགས་ལ་ཚན་རིག་དང་མཐུན་པའི་འབྲེལ་བཤུག་བྱེད་
 པའི་ལུས་པ་དབེན། དེར་བརྟེན་འཛིན་རྟོན་གྱི་སྣང་ཚུལ་སྣ་ཚོགས་ལ་སྟོང་སྟོང་ཚོད་ཀྱིས་དང་མོས་བྱེད་ཅིང་། ལུས་སྟོབས་ཅན་གྱི་
 དངོས་པོ་དང་སྟོན་ཆགས་ག་གེ་མོར་དེའི་འཛིན་པ་ལས་སྟོབས་བྱེད་ཀྱི་ལུས་པ་ཡོད་པར་བསམ་པའི་འདུ་ཤེས་བྱུང་། འདུ་ཤེས་
 དེར་དང་དུས་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་པ་དག་གིས་“སླེ་འདུ་ཤེས”ཞེས་ཟེར། དེ་ནི་རྒྱན་པར་སྟོན་ཆགས་ཀྱི་གཟུགས་སམ་ལྟར་མཚར་

① 牟钟鉴《中国宗教通史》上卷【M】中国社会科学出版社，2007年12月第1版，第23页。

གྱི་དངོས་པོའི་གཟུགས་སུ་སྒྲིང་། རང་རེའི་བོད་ཀྱང་གདོད་མའི་མི་རིགས་གཞན་དང་འདྲ་བར་ཐོག་མར་རྩོད་ལས་ལ་བརྟེན་
 ཞིང་། རང་བྱུང་ཁམས་ཚེན་མའི་འབྲེལ་འདྲིས་ཁྲོད་རང་བྱུང་གི་གཞོན་འཚོ་དང་གཅན་གཟན་གྱི་འཇིག་པ་སོགས་གཡོལ་ཕྱིར་
 ལུས་སྟོབས་ཆེ་བའི་སྲོག་ཆགས་རིགས་ལ་སྐྱབས་བཙོལ་གྱི་འདུ་ཤེས་བྱུང་། དཔེར་ན། འབྲོང་དང་སྤྱང་གི་དོམ། ཤ་བ་སོགས་ལུས་
 སྟོབས་ཅན་གྱི་སྲོག་ཆགས་དག་རང་གི་སྲོགས་སུ་བཀྱག་ནས་རང་ལ་སྤྱང་སྟོབ་བྱེད་པའམ། སྟོབས་པ་དང་མི་མངོན་པའི་སྟོབས་
 ལྷགས་བསྐྱེལ་བར་རེ་སྟོན་བྱེད། དེ་དག་རིམ་བཞིན་སྐྱོ་བ་ལྱུ་བཀྱར་ཞིང་ཅུས་རྟགས་སུ་བྱས་ཏེ་ཅུས་རྒྱུད་ཀྱི་ཁྱད་པར་དབྱེ་བ་
 ཡིན། སྐྱོ་བ་དེའང་རང་གི་མེས་པོའི་འདུ་ཤེས་དང་མཉམ་དུ་བསྐྱེད་ཏེ་མེས་པོ་ལྟར་བཀྱར་ཞིང་། ལྷན་སྐྱེན་རང་ལ་སྤྱང་སྟོབ་
 དང་སྲོགས་བྱེད་པའི་སྤྱང་མ་ལྟ་བུའི་འདུ་ཤེས་ཤིག་ཀྱང་བྱུང་བ་རེད། དཔེར་ན་“ཤེས་རིག་གི་འབྱུང་ཁུངས་དེ་མའི་དོས་
 འཇིན་དང་སེམས་ཁམས། རང་བྱུང་། སྤྱི་ཚོགས་བཅས་ཕྱོགས་སོ་སོ་དང་འབྲེལ་ཡོད་ལ། དེའི་འཕེལ་རིམ་གྱི་ཐད་ནས་དང་ཐོག་
 རང་བྱུང་ལ་མཚོན་པ། དེའི་རྗེས་སྐྱོད་མེས་པོར་མཚོན་པ། དེ་ནས་རིགས་རྒྱུད་མཚོན་པའི་དངོས་པོར་མཚོན་པ་དང་། གནམ་
 ལྟར་མཚོན་པ་སོགས་བྱུང་།”^① ཞེས་སྐའི་འདུ་ཤེས་དེ་མེས་པོ་དང་རིགས་རྒྱུད་མཚོན་པའི་བྱ་དངོས་སམ་སྲོག་ཆགས། གནམ་
 ལྟ་སོགས་ཀྱི་སྤྱང་བརྟན་ལྟ་བུ་ཡིན་པས། སྐྱོ་བ་སྤེལ་བྱས་ཀྱི་ཅུས་རྒྱུད་མི་འདྲ་བའི་ཁྱད་པར་འབྱེད་བྱེད་དུ་མཐོང་བའང་སྟོན་གྱི་ལོ་
 རྒྱུས་ཡིག་ཚང་དུ་གསལ་ཏེ། 《དབུ་ནག་མིའུ་འདྲ་ཆགས》 ལུ་ “སྤྱང་དང་སྤྱང་དང་སྤྱང་དང་གསུམ། །འབྲི་གཡོས་བཟུང་བའི་
 ལོ་སྟོན་བཞི། །”^② ཞེས་དང་། 《ཅུས་མཚོན་མེ་ཏོག་སྐྱེད་ཚལ》 ལུ་ “སྟོན་བོད་འདིར་ཅུས་ཚེན་ལྟ་བུ་བ་ནས་བཟུང་རང་རང་
 གི་སྐྱོ་བ་དེ། རྒྱུད་གི་ཤ་བ། འབྲིའི་གཡལ་གསུམ་རྒྱུད་ཀྱི་སྐའི་ལྷག་སྐྱོ་བའི་འམས་ལྷག་ལ་སྐྱོ། སྐྱོ་བའི་མེ་འམས་ར་ལ་སྐྱོ། རྒྱུད་ནི་
 ས་འམས་ཤ་བར་སྐྱོ། སྐྱོ་བའི་ལྷགས་འམས་རྒྱུད་ལ་སྐྱོ། །འབྲི་ནི་ལྷ་འམས་གཡལ་ལ་སྐྱོ། །”^③ ཞེས་སྐྱོ་བ་དེ་རིམ་བཞིན་ཅུས་རྒྱུད་
 མཚོན་པའི་མིང་དུ་འཕོ་འགྱུར་བྱུང་ཡོད། །

① འབྲོང་བུ་ཚེ་རིང་རྟོ་རྗེ། ཚོས་ལྷགས་དར་འཕེལ་བྱུང་བའི་ལོ་རྒྱུས་སྤྱི་དོན། 【M】 བེ་ཅིང་། མི་རིགས་དབེ་སྐྱེན་ཁང་། 2010ལོ། ཤོག་ངོས232
 ② Samten G.Karmay/Yasuhiko Nagano, *The Call of the Blue Cuckoo*, 【M】 The National Museum of Ethnology Osaka, 2002, pp.113.
 ③ Samten G.Karmay/Yasuhiko Nagano, *The Call of the Blue Cuckoo*, 【M】 The National Museum of Ethnology Osaka, 2002, pp.113.

གཉིས། རུས་རྒྱུད་ཚོ་བའི་མིང་ནས་སྐྱེར་གྱི་མིང་དུ་འཕོ་འགྱུར་བྱུང་ཚུལ།

དེ་ཡང་ལྔ་དུས་སུ་འཚོ་བའི་དགོས་དབང་གིས་མཉམ་དུ་ཐོན་སྐྱེད་བྱེད་པའི་རིགས་རྒྱུད་གཅིག་པའི་ནང་པན་ཚུན་
 འཐབ་འཛིང་དང་འཁྲུག་པ་མེད་ཕྱིར། སོ་སོས་བཀུར་བའི་སྐྱོ་བོ་དེ་ལྟར་མོང་གི་མིང་དུ་བཀོལ་བ་ཡིན། སྐྱོ་བོ་མི་འདྲ་བའི་
 ཚོགས་ཁག་ལ་འབོད་པའི་མིང་མི་འདྲ་བས་རུས་མི་གཅིག་པའི་འདུ་ཤེས་འཛིན་གྱིན་ཡོད། དེ་ནས་རིམ་བཞིན་སྐྱོ་ཚོགས་ཐོན་
 སྐྱེད་གོང་དུ་འཕེལ་བ་དང་མི་སྐྱེར་གྱིས་ཐོན་སྐྱེད་བྱེད་འགོ་ཚུགས། དེར་བརྟེན་མི་སྐྱེར་སོ་སོར་དབང་པའི་མིང་གི་དགོས་པ་
 བྱུང་། རུས་རྒྱུད་དམ་ཚོགས་པའི་མིང་དེ་མི་སྐྱེར་གྱི་རུས་སུ་བཏགས་ཤིང་ཕྱིས་སུ་མིང་སྐྱུར་བའི་སྲོལ་ཡང་བྱུང་། མིང་དང་རུས་
 གཉིས་གཅིག་ཏུ་སྐྱུར་བའི་སྲོལ་དེ་དེ་ལྟར་བོད་བཙན་བའི་རྒྱལ་རབས་མ་འཇིག་པའི་བར་དུ་གནས་ཤིང་། དེའི་བར་ལ་བོད་
 མིས་གསུང་རུས་དེད་ནས་མིང་འདོགས་སྲོལ་ཡོད། ཕྱིས་སུ་བོད་སེལ་བར་ཐོར་རྗེས་ཡུལ་གྲུ་སོ་སོའི་ཡུལ་སྲོལ་གོམས་གཤིས་གྱི་
 དབང་གིས་མིང་འདོགས་རྒྱུ་ཡང་སྣ་མང་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པར་གྱུར། རང་རེའི་བོད་ལ་རིགས་རུས་ནན་ཏར་གཅིགས་ཆེ་བས་
 རུས་གྱི་བྱུང་བའང་ཤིན་ཏུ་གསལ་ཞིང་རུས་གྱི་ངོས་འཛིན་ནི་མིང་ལས་ལྷག་དེ་ལྟར་རུས་ལ་མཚོན་ན། སྐྱེར་རུས་ཆེན་བཞི་དང་
 རྒྱག་ཅེས་བཞེད་པ་མི་མཐུན་པ་མང་མོད། བོན་གྱི་ཡིག་རྟེན་《དབུ་ནག་མིའུ་འདྲ་ཆགས》 ལུ་མིའུ་གསུང་རྒྱག་སྟེ་“སྐྱུག་པོ་
 རྩོང་། སེ་ཁྲུང་དབུ། ཁྱི་གཟེ་འགྲུ་དལུ་ཚ་སྐྱ་དབའ་ལྷ།”^① བཅས་བཀོད་ཅིང་། གཞན་ཡང་ས་སྐྱ་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཚན་གྱི་
 《རྒྱལ་རབས་གསལ་བའི་མེ་ལོང》 དང་དཔའ་བོ་གཙུག་ལག་བློང་བའི་《ཚོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན》 སོགས་སུ་
 བ་སྐྱེའུ་བྱང་རྒྱབ་སེམས་དཔའ་དང་མ་བྲག་སྟོན་མོ་གཉིས་ལས་རིགས་རུས་དྲངས་མ་རྒྱག་ཆད་ཅིང་བསེ་སྐྱ་སོགས་མིའུ་གསུང་
 རྒྱག་ཕྱོན། དེ་ནས་རིམ་བཞིན་རུས་ཆེན་བཙོ་བརྒྱུད་དུ་གྲགས་པ་བྱུང་ཞེས་བོད་གྱི་ཐོག་མའི་རིགས་རུས་མཆེད་ཁྲུངས་དང་
 རུས་གྱི་དབྱེ་བ་གསལ་ལ། རུས་ཆེན་རྒྱག་དང་རུས་ཆེན་བཙོ་བརྒྱུད་སོགས་ཀུན་ལ་སྐྱ་ཉགས་དང་སྐྱེའུ་མིང་གི་ངོས་འཛིན་བྱུང་
 ཡོད། འོན་ཀྱང་སྐབ་པའི་བསྟན་པ་བོད་དུ་དར་བས་བོད་མའི་རུས་མིང་གི་འདོགས་སྐྱངས་ལ་འཕོ་འགྱུར་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད་དེ།
 ལྔར་གྱི་རུས་ཉགས་སམ་སྐྱ་ཉགས་གྱི་མིང་དེ་ཚོས་མིང་གིས་ཚབ་བྱས་ཤིང་། ད་ཡོད་གྱི་ཚོས་འབྱུང་ལོ་རྒྱུས་དང་གཏེར་མ།

① Samten G.Karmay/Yasuhiko Nagano, *The Call of the Blue Cuckoo*, [M] The National Museum of Ethnology Osaka, 2002, pp.91.

གདན་རབས་དཀར་ཆག་སོགས་ཚད་ལྷན་གྱི་དབྱེད་གཞི་ལག་ཏུ་འདེམ་སྒྲིག་གཞི་ཚུན་དག་གི་མིང་ལ་རྩས་ཆེན་ལག་གི་མིང་
སྤྱར་བ་ནི་རིམ་བཞིན་མི་སྤྲང་ངོ་།།

བོད་མིའི་མིང་འདོགས་ལུགས་ནི་དུས་ནམ་ཞིག་ལ་བྱུང་བ་མ་དེས་མོད། དབང་མཚན་བཅུ་གཉིས་དང་རྒྱལ་ཕྱན་
སིལ་མའི་དུས་སྤྱི་མིང་ཡོད་པ་གསལ་ཏེ། མངའ་མཚན་བཅུ་གཉིས་ནི་མི་མ་ཡིན་ནམ་ཡང་ན་འབྱུང་བོ་ཡིན་ཞེས་ཚོས་འབྱུང་
དག་ལ་གསལ་ཡང་། འོན་ལ་གདོད་མའི་དུས་ཀྱི་སྤྱང་མའམ་སྤྱང་བཀའ་བ་དག་རྗེའི་མིང་དུ་ཐོགས་པ་ལ། མིའི་མིང་ཡང་སྤྱི་
སྤྱི་ནམ་སྤྱང་བཀའ་བ་དག་གི་མིང་ཟུར་ཆགས་ནས་བཏགས་པ་ཤེས། དབང་མཚན་བཅུ་གཉིས་དང་རྒྱལ་ཕྱན་སིལ་མའི་
དུས་སྤྱི་མིང་བྱུང་ཡོད་པ་ནི་གཉའ་བྲི་བཅན་པོའི་རིགས་རྩས་མཚན་ལུངས་ལས་ཀྱང་ཅམ་རྟོགས་ཅུས་ཏེ། གཉའ་བྲི་
བཅན་པོའི་མཚན་ལ་“འོ་ལྷེ་སྤྱ་རྒྱལ”ཞེས་ 《བཀའ་ཆེན་བཀའ་ཁོལ་མ》 རྩ་བྱུང་ལ། “སྤྱ་རྒྱལ”ཞེས་པའི་ཐ་སྤྱང་འདི་ལས་
གཉའ་བྲིའི་གོང་ནས་རྩས་དང་མིང་གི་འདོགས་སྤྲངས་ཡོད་པ་རྟོགས་ཅུས་ཤིང་། རྩས་དེ་ཡུལ་མིང་ལའང་དོས་འཛིན་པ་
ཤེས། གཉའ་བྲི་བཅན་པོ་ནས་བཅན་པོ་རིམ་བྱོན་ལ་སྤྱི་གཤེན་རེ་ཡོད་ཅིང་། བཅན་པོ་སྤྱི་འབྲུངས་པའི་ཚོ་སྤྱི་གཤེན་གྱིས་ལུས་
གསོལ་ཞིང་ཞབས་སྤྱི་མཚན་གསོལ་བ་ཡིན། དེ་ལ་དགོས་པ་དང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་རྒྱ་རྒྱུན་དེས་ཅན་ཞིག་ཡོད་པས་ལེན་རྗེས་མར་
ཞེས་པར་དབྱེད་དོ། །

གཉིས་ལ། དུས་རབས་བདུན་པ་ནས་དགུ་པའི་བར་གྱི་རྒྱལ་སྤོན་བཅུན་མའི་མིང་འདོགས་སྤྲངས།

དུས་རབས་བདུན་པ་ནས་དགུ་པར་བོད་བཅན་པོའི་སྤྱི་ཚོགས་དར་རྒྱས་ཡང་རྩེར་སོན་ཞིང་། ཚབ་སྤིད་དབྱེད་སྤོན་བས་
དང་རྒྱལ་ཁམས་རྒྱ་བསྐྱེད་པའི་གནས་ཚུལ་སོགས་ལ་གཞིགས་ཆེ་བུན་གཡོག་སྤྱི་ཚོགས་ནས་བཀའ་བཀོས་རྒྱུད་འཛིན་སྤྱི་
ཚོགས་སྤྱི་ཚོགས་བར་བཀའ་གྱི་དུས་རིམ་ (དུང་དཀར་སློབ་ཐུང་འཕྲིན་ལས། 2000) དུ་སྤོབས་ཡོད། དེ་མཚུངས་སྤྱི་བོད་ཀྱི་
བཅན་པོ་རིམ་བྱོན་དང་སྤོན་བཅུན་མོ་དག་གི་མཚན་གྱི་ཁོད་དུ་འོ་དང་སྤྱི། བཅན། ལྷེ། ཞི་སོགས་བྱུང་ཞིང་། དེ་དག་གི་གོ་དོན་
ཐད་མཁས་དབང་ནམ་མཁའི་འོ་རྩུས་“གཉའ་བྲི་བཅན་པོའི་མཚན་གྱི་རྩམ་གྲངས་ཏེ་འོ་ལྷེ་སྤྱ་རྒྱལ་ཞེས་པ་ནི་རྒྱལ་ཕྱན་སིལ་

མའི་དུས་སུ་བོད་ཀྱི་བཙུན་པོར་མ་བཀུར་བའི་སྐབས་ཀྱི་མཚན་ཡིན་པར་གསུངས་ཤིང་། དེ་ཡང་“འོ་ཞེས་པ་ནི་གནའ་དུས་སུ་བོད་ཀྱི་བཙུན་པོ་དག་ལ་སྲས་འབྲུངས་པའི་ཚེ་བཙུན་པོའི་སྐུ་གཤེན་གྱིས་ལྷ་བསང་ལུང་དེ་འོ་ཚབ་གྱིས་ལྷུས་གསོལ་ཞེས་བཙུན་པོར་འོ་མས་ལྷུས་གསོལ་བའི་ཚེ་ནས་བཏགས་པ་དང་། “ལྷེ”ནི་ལྷེའུ་དང་གཟུགས་འདྲ་བ་དང་སྐྱའང་ཉེ་བས་ཕྱིར་ན་གནའ་བོའི་བོན་བཟོན་དང་འབྲེལ་གནའ་བོའི་བོན་སྐྱུང་ལྷེའུ་གསུམ་གྱི་ལྷེའུ་འབྲུལ་དུ་གྲགས་པ་” ① ཡིན་ཞེས་གསུངས་ལ། “གནའ་ཁྲི་བཙུན་པོ་ཡུལ་སློབ་པོར་སློབས་དུས་བོན་ཤེས་པ་ཅན་བཅུ་གཉིས་གྱིས་མཐོང་ཞིང་གཞན་དང་མི་མཚུངས་པའི་ཁྱད་ཚོས་མང་དུ་ལྡན་པ་དང་གནའ་ལ་མཚུབ་མོ་གེར་བས་ལྷས་བསྐྱུལ་བའི་རྗེ་བོར་དགོངས་ནས་གནའ་བར་ཁྲི་བྱས་ཏེ་གདན་དྲངས་པས་གནའ་ཁྲི་ཞེས་གསོལ།” ② ཞེས་སྐུ་ཞེས་པ་ནི་གནའ་ཁྲི་བཙུན་པོའི་ཡུལ་སློབ་པོའི་མིང་རྩུང་ཆགས་པ་དང་ཕྱིས་སུ་གནའ་ཁྲི་བཙུན་པོའི་མཚན་ལ་ཆགས། “ཁྲི”ནི་རྒྱལ་པོའི་མཚན་གྱི་མགོར་སྐྱར་བ་ལ་བོན་བཟོན་དང་ཐུབ་བཟོན་གྱི་འབྲེལ་ལུགས་སོགས་མང་ཡང་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གོ་གནས་དང་ཐོབ་སོགས་ལ་གོ་ནའང་འགལ་བ་མེད་པར་སེམས། གནའ་ཁྲི་བཙུན་པོ་ནས་བཙུན་པོ་རིམ་བྱོན་གྱི་མཚན་གྱི་ཐོག་མར་རུས་སྒྲེལ་བའི་སྲོལ་མེད་མོད། གནའ་ཁྲི་ནས་བོད་རྒྱལ་གདུང་རབས་རིམ་བྱོན་ལ་པ་མིང་སྒྲེལ་བའི་སྲོལ་བྱང་ཡོད། ཡང་“ལྷེ”ཞེས་པ་ཕྱི་ནས་བྱུང་བའི་སའི་ལྷེ་བརྒྱུད་ཀྱི་མཚན་རྩུང་དུ་བཏགས་པ་མ་ཟད་བཟོན་བཙུན་དང་མཁས་པའི་མཚན་ལ་བཏགས་པའང་ཡོད། “ཁྲི”ནི་བཙུན་པོ་ཕྱི་མ་དག་གི་མིང་གི་མགོ་དང་བར་དུ་བཅུག་པའང་མང་བོ་ཡོད་པའི་ཁར། བཙུན་པོའི་རྒྱལ་རབས་ཐོར་རྗེས་སུ་ཆབ་སྲིད་མངའ་མཛད་དག་གིས་ལྷུང་བཞེན་སྐྱུང་བ་ལས་ཀྱང་ཁྲིའི་གོ་དོན་ནི་གོ་ཐོབ་སོགས་ལ་གོ་བའང་མཚན་རུས། གཞན་ཁྲི་ནི་ལྷོང་མ་ལྷ་རུ་བཀུར་བའང་བཤད་དེ། རྒྱལ་པོ་སླེ་སླའི་སྲས་མའི་རྗེ་བོར་གཤེགས་པས་དམངས་ཡོངས་ཀྱིས་གོང་བཀུར་བྱེད་ཅིང་། དེར་ལྷ་ཞེས་འབོད་པའང་རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་རིགས་ཀྱི་ཡོངས་ཁྱབ་རིན་ཐང་ངམ་ཆེག་སྐྱིལ་གྱི་ཐད་ནས་བསམ་སློབ་བཏང་བ་ཡིན། དཔེར་ན། གནའ་བོའི་ཨེ་ཅིབ་ཀྱི་རྒྱལ་པོར་ལྷ་ལོ་(Pharaoh)ཞེས་སླའི་སྲས་པོར་བཏགས་ཤིང་། གནའ་བོའི་རྒྱ་གར་གྱི་ཉེ་མའི་རིགས་ཀྱི་རྒྱལ་རྒྱུད་ལ་མཚན་ནའང་སླའི་རིགས་རྒྱུད་དུ་བཤད། གཞན་ཡང་རྒྱ་ནག་གི་ལོ་རྒྱུས་སུ་ཁྲི་ལྷུང་ཀྱི་པོའི་དུས་སུ་རྒྱལ་པོར་གནའ་སྲས་ (天子) ཞེས་བརྗོད་པ་

① མཁས་དབང་ནམ་མཁའི་རྗོར་བུའི་གསུང་འབྲུམ་པོད་གཉིས་པ། རྒྱང་ལྷེའུ་བོན་གསུམ་གྱི་གཏམ། 【M】 ཟེ་ལིང་། མཚན་ཐོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུར་ཁང་། 2015ལོ། ཤོག་ངོས79
 ② Research Materials from The Ye she De Project. TIBETAN HISTORY SERIES (Ancient Tibet). 【M】 Dharma Publishing 1986, pp.143.

སོགས་ལས་ཤར་ལུ་མི་རིགས་ཀུན་གྱི་རིག་གཞུང་དུ་རྒྱལ་པོ་ལྷའི་འདུ་ཤེས་འཛིན་ཞིང་། མཚན་ལའང་དེ་ལྟར་དུ་འབོད་པ་
སོགས་ལས་“ཁྲི”དང་“ལྷོ”སོགས་ཀྱང་དེ་ལས་མ་འདས་སོ། །

གཞུང་ཁྲི་བཙན་པོའི་མིང་གི་མགོར་རུས་དངོས་སུ་མེད་ཀྱང་ 《ཚས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་》 ལས་ “ཐུགས་
རྗེས་ས་སྟེང་གཤེགས་ཏེ་མི་རྗེ་མཛད། །འདི་ལ་བསྐྱབས་པ་བོན་ལུགས་ཞེས་གྲགས་ཀྱང་། །ལྷོ་དང་གནམ་ལ་དགའ་ཞིང་སྐྱོན་པ་
ཡི། །བོད་ཡུལ་གནམ་མི་སྐྱེ་མཐུན་གཟུང་ཕྱིར་བསྟན། །”^①ཞེས་རུས་ནི་ལྷོ་ཡིན་པ་རྟོགས་ཀྱིས། གཞན་གཞུང་ཁྲི་ནས་སྲིབས་ཁྲི་
བཙན་པོའི་བར་ཡུམ་གྱི་མཚན་ལས་བཙན་པོའི་མཚན་ལ་ཡི་གེ་གཅིག་བྱང་བ་དཔེར་ན་“ཡུམ་གྱི་མཚན་གནམ་ལྷག་ལྷག་
ཟེར། །དེ་ལས་སྐྱེས་པ་ལྷག་ཁྲི་བཙན་པོ། །དེ་བཞིན་དུ་ས་དིང་དིང་། །སོ་ཐམ་ཐམ། །དོག་མེར་མེར། །གདགས་སྣ་དཀར་མོ། །སྲིབས་
སྣ་སྟོན་མོ་རྣམས་ཡུམ་ཡིན་པས་སོ་སོའི་མཚན་བཏགས་ཀྱང་གྲགས་གོ། །”^② ཞེས་མའི་མིང་མཚན་གྱི་ཐོག་མར་བྱང་བ་ནི་སྐྱེ་
ཚོགས་བྲལ་རིམ་གྱི་ཐུགས་རྒྱུན་ཏེ་མ་རྒྱུད་རུས་རྒྱུད་གྱི་ཐུགས་རྒྱུན་ཅུང་ཙམ་སོར་བཞག་བྱས་པའི་རྒྱུན་ཡིན་ལ། རུ་ལས་སྐྱེས་
ཀྱིས་བཙན་པོ་སྐྱེ་ལྷོ་གུང་རྒྱལ་ཁྲུ་བོར་བཀུར་བ་ལས་རུས་“ཁྲུ”ཞེས་པའང་བྱང་ཞིང་། སྐབས་དེའི་སྟོན་པོ་དག་གི་མཚན་ལ་
མཚན་ནའང་ཞང་སྐད་ཀྱི་འདོགས་སྟངས་ཤིག་སྟེ་“རྟོ་རེ”ཞེས་མཐོང་བ་དཔེར་ན་གཞུབས་སྟོན་རྟོ་རེ་སྟེང་བཙན། གཞུབས་
གཞེན་རྟོ་རེ་ངན་སྟེང་། གཞུབས་ཁྲི་རྟོ་རེ་མཐོང་པོ། རུང་ལུ་རྒྱལ་རྟོ་རེ་ང་སྟེ། མོང་ཁྲི་རྟོ་རེ་སྟེང་ཙམ་སོགས་མཁས་དགའ་
སོགས་ལས་བྱང་བའང་ཕྱིས་སུ་མིང་འདོགས་སྟངས་འདི་རིམ་བཞིན་ཉམས་དམས་སུ་གྱུར་དོ། །

བཙན་པོ་སྟོང་བཙན་ཡར་སྟོན་གྱི་རྒྱལ་སྟོན་བཙན་མོ་དག་གི་མཚན་འདོགས་སྟངས་ལ་ཡོངས་ཁྲབ་ཏུ་བཙན་པ།
དཔེར་བ། རྟོན་པ་དང་དག་ལྷོ་ཟེལ་གྱིས་གཞོན་རུས་པའི་ཁྱད་ཚས་འཛོམས་པ་སྟེ། རྒྱལ་པོར་བཙན་པོ་ཞེས་གསོལ་བ། སྟོན་མིང་
ཁ་ཤས་ལ་སྟག་ཚབ་དང་གཟིགས་བཙན། ལྷོ་གོང་། སང་མགོ་ཁྲི། བཞེར། སྟོང་བཙན་སོགས་བྱང་། གཞུང་ཁྲི་བཙན་པོ་ནས་
བཟུང་བཙན་པོའི་མཚན་ལ་ཁྲི་དང་བཙན་སོགས་སྟེལ་ཏེ་རྒྱལ་པོ་མཐོ་སར་བཞུགས་ནས་སྟོན་འབངས་རྣམས་ལ་བཀའ་སྟོན་
བ་དང་སྟོན་འབངས་དག་གིས་རྒྱལ་པོར་བཀུར་བཞི་དང་བཙན་བཀའ་བཞིན་སྐྱབ་པས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྐྱིག་གཞི་བཙན་པའང་

^① དཔེར་བོ་གཞུག་ལག་བྱེད་བ། ཚས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན། 【M】 བེ་ཅིང་། མི་རིགས་དཔེ་སྟར་ཁང་། 2017ལོ། ཤོག་ངོས85
^② Research Materials from The Ye she De Project. TIBETAN HISTORY SERIES (Ancient Tibet). 【M】 Dharma Publishing 1986,pp.146.

མཚན་གྱི་ཟུར་ལས་རྟོགས་ལུས། “ཁྱི”དང་“བཙན”སོགས་མིང་གི་ལྷ་རྗེས་གསོལ་སྤངས་ཀྱི་གོ་རིམ་ལས་གྲལ་རིམ་གྱི་དབྱེ་བ་
 གསལ་ཞིང་། “བཙན”ནི་ཚོལ་དུ་མི་བཏུབ་པའི་དོན་ཏེ། བཙན་པོ་རིམ་བྱོན་མཐུ་ལུས་དང་སྐྱེ་ཆལ་ཆེ་བ། དཔལ་བ་སོགས་
 མཚན། སྲོང་བཙན་སྐམ་པའི་ལྷ་རྗེས་ཀྱི་བོད་མིའི་མིང་འདྲེས་སྤངས་ལ་འགྱུར་བ་ཅུང་ཚམ་བྱུང་ཡོད་དེ། ཐུབ་བསྟན་དར་
 བས་དེ་ལྟའི་བོན་བསྟན་གྱིས་བཞེངས་པའི་མིའི་འདུ་ཤེས་དང་བསམ་སྒོ་སོགས་ལ་འགྱུར་ཕྱོག་ཆེན་པོ་འབྱུང་འགོ་ཚུགས། ལྷག་
 ཏུ་བཙན་པོ་ཁྱི་སྲོང་ལྷེ་བཙན་གྱི་དུས་སུ་སང་མི་བཏུན་རབ་ཏུ་བྱུང་ཞིང་བོད་མིའི་མིང་ལ་ཚས་མིང་འདྲེས་འགོ་ཚུགས། ཡིན་
 རའང་ཐོག་མར་ལོ་ལྷ་བ་དང་པ་རྗེ་ཏེ། དེ་ནས་རྒྱལ་བོའི་པོ་བྱང་ནང་ལུལ་དུ་དར་ཞིང་བྱིས་སུ་བོད་ཡུལ་སྤྱི་ལ་སྤེལ། དང་པོ་ཐུབ་
 བསྟན་དར་མ་ཐག་ཡིན་པས་བཙན་པའམ་དགེ་བསྟན་དག་མ་གཏོགས་ཚས་མིང་སྟོན་པ་ཉུང་བར་གསལ་ཏེ། རྒྱ་མཚན་ནི་
 ཐུབ་བསྟན་དར་ནས་དུས་ཡུན་ངེས་ཅན་ཞིག་གི་རིང་རྒྱལ་བོའི་པོ་བྱང་དང་སྟོན་འཁོར་གཡོག་འགའ་ལས་དམངས་ཁྲོད་དུ་
 ཆེས་ཆེར་དར་མ་ལུས། དམངས་ཁྲོད་དུ་སྤར་བཞིན་བོན་བསྟན་ཤུགས་ཆེར་དར་ཡོད་དེ། དཔེར་ན། 《དབའ་བཞེད》 ལས་
 བཙན་པོ་ཁྱི་སྲོང་ལྷེ་བཙན་གྱི་ཟས་གཏང་ལུགས་ལ་སྤྱི་བོན་ལུགས་དང་ནང་ཚས་ཀྱི་ལུགས་སུ་བྱས་པས་ཀྱང་བོན་གྱི་སྟོབས་
 ཤུགས་སྤར་བཞིན་ཆེ་བ་མཚན་ཞིང་མིང་འདྲེས་སྤངས་ཀྱང་སྤར་བཞིན་བོན་ལུགས་ཤུགས་ཆེ་བ་གསལ། དེ་ལྟར་ཐུབ་བསྟན་
 བཙན་པོའི་པོ་བྱང་དུ་རྒྱལ་སྟོན་དག་གིས་སྤང་ཞིང་། ཚས་ལ་ཉེས་པའི་སྟོན་དང་སྟོན་མོ་བའི་སྟོབས་གཉེར་བ་དག་གིས་ཁོང་ཅག་
 གི་མིང་ལའང་ཚས་མིང་བཏགས། ཐོན་མིར་སམ་སྟོ་ཏེ་ཞེས་བཏགས་པ་ནི་བོད་མིའི་ལེགས་སྤྱད་ཀྱི་མིང་ཐོག་མ་ཡིན་ལ། སང་
 མི་བཏུན་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ནས་ལེགས་སྤྱད་ཀྱི་མིང་རྒྱ་ཁྱབ་ཏུ་དར། ཡིན་ཡང་ “བཙན་པོ་སྲོང་བཙན་སྐམ་པོ་ནས་བཟུང་“ཚས་
 རྒྱལ་”ཞེས་པའི་མིང་འདྲེས་སྤོལ་བྱུང་”^①པ་དང་། བཙན་པོའི་མཚན་ཟུར་ལ་ཚས་མིང་བྱུང་བ་དཔེར་ན། 《ཚས་འབྱུང་མཁའ་ས་
 པའི་དགའ་སྟོན》 ལས་ “རིགས་ལྡན་དབུ་རྒྱན་བཙུ་གཅིག་ཞལ་དུ་མཐོང་། །མགར་དང་ཐོན་མི་བྱ་བའི་བྱིའུ་ཆུང་གཉིས། །སྟོན་
 པོ་ཞེས་འབྱུང་པའི་བྱིར་འབྲེངས་པས། །ཨ་མི་དྲ་ལྟའི་ཞལ་མཐོང་བྱིར་བསྟན་པས། །རྒྱལ་བུ་དབུ་གཉིས་ལྟན་པར་གྲགས་སོ་
 སྐད། །དགའ་སྟོན་དཔག་ཡས་ལོ་སྟོན་ལྟུང་། །སྲི་སྲོང་བཙན་ཞེས་མཚན་དུ་གསོལ་བ་ལས། །ཡོན་ཏན་ཀུན་ལྟན་ཤིན་ཏུ་

^① Research Materials from The Ye she De Project. TIBETAN HISTORY SERIES (Ancient Tibet). 【M】 Dharma Publishing 1986, pp.210.

ལྷགས་སྐྱམ་པས། །མཚན་ཡང་སྲོང་བཙན་སྐྱམ་པོར་ཆགས་པར་གྱུར། །^①ཞེས་བཙན་པོ་སྲོང་བཙན་ནི་ཆབ་སྲིད་ལ་ལྷགས་སྐྱམ་
 ཞིང་གྲུང་པ། ཚོས་ལ་སྦྱང་རྗེ་ཆེ་བ་སོགས་ཀྱི་བྱུང་ཚོས་ལྷན་པས་དེ་ནས་བཟུང་བོད་མིའི་མིང་ལ་ཚོས་ཀྱི་ཤན་ལྷགས་པ་རྟོགས་
 ལུས། གཞན་བཙན་པོ་འུ་དུམ་བཙན་གྱི་རྗེས་སུ་གུ་གའི་རྒྱལ་པོ་ཐོག་མ་སྦྱིད་ལྗེ་ཉི་མ་མགོན་ནས་བཟུང་བོད་མི་པལ་ཆེར་
 ལའང་ཚོས་མིང་འདོགས་པའི་སྲོལ་དར། འོན་ཀྱང་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཚང་མང་པོའི་ཁྲོད་བཟུན་པ་ལྡེ་དར་གྱི་དུས་སུ་བྱུང་བའི་རྒྱལ་
 ཚོན་བཙུན་མོ་དག་གི་མིང་ལས་མང་ཆེ་བ་ནི་བོན་ལྷགས་ཡིན་པས། ཚོས་ཀྱི་མིང་འདོགས་ལྷགས་ནི་བཟུན་པ་ལྡེ་དར་ལས་ཉུང་
 བར་འདོད། དེར་བརྟེན་རྒྱལ་པོ་སྲོང་བཙན་ནས་བོད་མིའི་མིང་འདོགས་སྤངས་ལ་བྱུང་ཚོས་འགའ་ཡོད་པ་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ།

གཅིག་ བོན་མིང་དང་ཞང་སྐད་ཀྱི་མིང་།

མཁས་དབང་ནམ་མཁའི་རྗོར་བུས་ 《སྦྱང་རྗེ་འུ་བོན་གསུམ་གྱི་གཏམ་》 ལས་“བོད་ཀྱི་གནའ་བོའི་རྒྱལ་པོ་དེ་དག་ལ་
 ཞང་ཞུང་སྐད་ལས་དྲངས་པའི་མཚན་རེ་གསོལ་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི། དེ་དུས་ཀྱི་བོན་གཤེན་ཆེ་གཙོ་པལ་མོ་ཆེ་ཞང་ཞུང་
 ལས་བྱུང་བ་དག་ཡིན་པ་དང་། མ་ཟད་བོན་གྱི་སྟོན་པ་གཤེན་རབས་མི་བོ་ཆེ་སྐྱེ་འབྱུངས་པའི་གནས་དང་། ཁོང་གིས་གསུལ་བྱ་
 ལ་བོན་བཟུན་ཅིང་བཟུན་པ་རྗེས་སུ་བཞག་པའི་ཡུལ་ཞང་ཞུང་ལྷགས་པ་སྟེ། བོན་གྱི་ཆེ་བ་དང་བཟུན་པའི་འབྱུང་ཁུངས་
 བཟུན་པའམ། བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་དེ་དག་བོན་སྦྱོང་བའི་རྒྱལ་པོ་ཡིན་པའི་མཚན་རྟོགས་གསལ་བོར་བཟུན་ལུབ་པའི་ཆེད་དུ། ཞང་
 ཞུང་སྐད་ལས་དྲངས་པའི་མཚན་གསོལ་སྤངས་འདི་བྱུང་ཡོད་པར་མཛོན།”^② ཞེས་དང་། ཡང་ཁོང་གིས་ 《ཞང་བོད་ལོ་རྒྱུས་
 ཉི་མའི་འོད་》 ཏུ་“ཞང་ཞུང་སྐད་ཏུ་“ཁྱི”ཞེས་པ་ནི་བོད་སྐད་ཏུ་སྐལ་ལྷའི་ལྷགས་དང་། “སུ”ནི་ཀུན་ལྷག་ཅེས་པའི་དོན་
 ཡིན། “དིང”ནི་སྦྱོང་གི་དོན་དང་། “དར”ནི་ལེགས། “ཡེ”ཞེས་པ་ཐོག་མའམ་གདོད་མའི་དོན། “སེང”ནི་སེང་གེ་“ཨ་ཤོ”ཞེས་པ་
 བེ་དག་“དེ་ཤོ”ནི་བདེ་བ། “ཐེ་ཤོ”ནི་གསལ་བ། “གུ་རུམ་མས་གུ་ར”ནི་ཡོན་ཏན། “འབྲང་ཞེའམ་བེ་ཞལ”ནི་འཇའ་ཚོན། “ཨི་
 ཤོའམ་ལྷན་ཞི”ནི་སྐྱེན་གསལ། “སྲོང”ཞེས་པ་ནི་ཐོགས་མེད། “སྦྱང་མ་སྦྱང”ནི་རིག་པའམ་མཁུན་པ་དང་། “སུ་ནེ”ནི་ནམ་

^① དཔལ་བོ་གཙུག་ལག་སྲིད་བཀའ་ཚོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན། 【M】 པེ་ཅིང་། མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་། 2017ལོ། ཤོག་ངོས85 ཤོག་ངོས95
^② མཁས་དབང་ནམ་མཁའི་རྗོར་བུའི་གསུང་འབྲུམ་པོད་གཉིས་པ། སྦྱང་རྗེ་འུ་བོན་གསུམ་གྱི་གཏམ། 【M】 ཟེ་ལིང་། མཚོ་སྔོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་། 2015ལོ། ཤོག་ངོས68

མཁའ་ལྷ་བླ་ལྟེ། ཚུལ་དེ་དག་ནི་རྒྱལ་པོ་སོ་སོའི་མཚན་གྱི་གོ་དོན་ཡིན་པ་རྟོགས་ཐུབ།^① ཞེས་ཞང་སྐད་བཅན་པོའི་མཚན་ལ་
 སྐར་བ་ནི་དཔེར་ན་ཁྲི་བཅན་པོ་འོད་ཟླ། ལུ་ཁྲི། དིང་ཁྲི། སོ་ཁྲི། མེར་ཁྲི། གདགས་ཁྲི། སྲིབ་ཁྲི། བྱ་ཁྲི་འམ་སྲུ་ལྟེ་གུང་རྒྱལ། ཟ་ནམ་
 ཟེན་ལྟེ། ལྟེ་འཕྱལ་ནམ་གཞུང་བཅན། སེ་སྒྲོལ་གནམ་ལྟེ། སེ་རྣོལ་པོ་ལྟེ། ལྟེ་རྣོལ་ནམ། ལྟེ་རྣོལ་པོ། ལྟེ་རྒྱལ་པོ། ལྟེ་སྲིན་བཅན། ཁྲི་
 བཅན་ནམ། ཁྲི་སྐྱ་དཔུང་བཅན། ཁྲི་ཐོག་རྗེ་བཅན། ཁྲི་གཉན་གཟུང་བཅན། འབྲོ་གཉན་ལྟེ་བྱ། ཁྲི་ལྟེ་གཙུག་བཅན། ཁྲི་ལྟེ་སྲོང་
 བཅན། ཁྲི་སྲོང་ལྟེ་བཅན། ལུ་ཁྲི། ལུ་ཏིག་ཁྲི་གཙུག་ལྟེ་བཅན། ཁྲི་ལྟེ་མགོན་བཅན། ཁྲི་ལྟེ་རིག་པ་མགོན་སོགས་བསྟན་པ་སྲ་དར་
 མ་ཟད་ཕྱི་དར་གྱི་རྒྱལ་པོ་དག་གི་མཚན་གྱི་ནང་དུ་འང་“ཁྲི”དང་“བཅན”སོགས་བྱུང་བས། རིག་གནས་གྱི་གདུང་གཏུག་ཆེན་
 པོའི་ཁྲོད་བོན་གྱི་མིང་འདོགས་ལུགས་ལྟགས་ཆེ་བར་སྤང་ལ། ཕྱི་དར་གྱི་དུས་སུ་འདུལ་བསྟན་ཡང་བསྐྱར་དར་བས་སྐྱ་སེར་
 ཀུན་གྱིས་ཚོས་མིང་བཏགས་སོ། །

གཉིས། ཚོས་དང་ལེགས་སྐྱར་གྱི་མིང་།

ཕྱིར་བོད་དུ་ཐུབ་བསྟན་དར་བ་དང་ལེགས་སྐྱར་གྱི་མིང་འདོགས་འགོ་རྒྱགས། འོན་ཀྱང་ཆེས་ཆེར་དར་མེད་དེ།
 དཔེར་ན་བཅན་པོ་རིམ་བྱོན་ལས་ཚོས་རྒྱལ་མེས་དཔོན་རྣམས་གསུམ་དང་སང་མི་བདུན། ལོ་རྒྱུ་བ་དང་ཚོས་ལ་ཉེས་པ་འགའ་
 ཤས་ལས་བོད་མི་པལ་ཆེ་བའི་མིང་ནི་བོན་ལུགས་ལྟར་བཏགས་ཡོད། དེ་ཡང་བཅན་པོ་ཁྲི་སྲོང་ལྟེ་བཅན་ནས་ཚོས་དང་ལེགས་
 སྐྱར་གྱི་མིང་ཐོགས་པ་དཔེར་ན་ 《ཚོས་འབྱུང་མཁའ་དགའ་》 ལས་“ལྷ་རབས་མང་པོ་ཞིག་ནི་ཅ་མཇུ་ཤི་ལྷ་མ་(འཇམ་དཔལ་
 གོ་ཆ)། རྩངས་དེ་མེ(ལྷ་དབང་སྤུང་བ)རྩ་རྩི་ཏ་བཟ་ཀ་ལྷ་ལྷ་(ར་ལྷི་ཏ)(སྤོའི་དབང་པོ་སྤུང་བ)སྤེ་ཤན་གསུམ། བར་བ་
 རྩངས་ལམས་པ་གོ་ཆ། གཞོན་པ་(སྤུའི་དབང་པོ)འཁོན་ན་གི་རྩ། པ་གོར་(རྣམ་སྤང) བེ་རོ་ཅ་ན། མ་ལྷ་ཅར་རིན་ཆེན་མཚན་སྤེ་
 གསུམ་རྣམས་སང་མི་བདུན་དུ་འཆད་དོ། །”^② ཞེས་གསུངས་པ་ལས་རྟོགས་རུས་ཤིང་རིམ་གྱིས་མཁའ་པ་དང་ལོ་རྒྱུ་བ་དག་
 གིས་རྒྱ་བྱུང་བ་དཔེར་ན། ཁྲི་སྲོང་ལྟེ་བཅན་གྱི་སློན་ལས་བན་དེ་ལྷང་ཏིང་འཛིན་དང་བན་དེ་བཟ་ཀ་དཔལ་གྱི་ཡོན་

① མཁའ་དབང་ནམ་མཁའི་ནོར་བུ། ཞང་བོད་ལོ་རྒྱུས་ཏི་སེའི་འོད། 【M】 པེ་ཅིང་། གུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་རྒྱན་ཁང་། 2009ལོ། ཤོག་ངོས་230
 ② དཔའ་བོ་གཙུག་ལག་སྤེང་བ། ཚོས་འབྱུང་མཁའ་པའི་དགའ་རྩོན། 【M】 པེ་ཅིང་། མི་རིགས་དཔེ་རྒྱན་ཁང་། 2017ལོ། ཤོག་ངོས་85 ཤོག་ངོས་95

ཏན་གཉིས་དང་། ལོ་རྒྱ་བ་སྐྱེ་ཅོག་ཞིང་གསུམ་སོགས་ཀྱི་མཚན་ལས་བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་གཉིས་དང་། ཤེས་
རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་དུག་སོགས་ཚོས་ཀྱི་དོན་མཚན་པའི་མཚན་བཏགས་པ་ལས་བོད་མིར་ཚོས་མིང་འདོགས་སོལ་བྱུང་
བ་གསལ་ལོ། །

གསུམ། མིའི་གཤེས་སྦྱོང་དང་དཔའ་བོའི་ཆེ་ཐབས་ལས་བཏགས་པའི་མིང་།

གཉའ་ཁྲི་བཙན་པོ་ནས་བཟུང་རྒྱལ་བོའི་མཚན་གྱི་མགོར་ཅུས་སྦྱར་སོལ་མི་སྤང་ཡང་། སློན་པལ་ཆེ་བའི་མཚན་གྱི་
མགོར་ཅུས་སྦྱར་བའི་སོལ་ཡོད་པ་དེར་དགོ་མཚན་ལྡན་ཏེ། དཔེར་ན། ཅུས་དབའས་དང་མགར། གཙོ་བུ། ལྷགས་སོགས་ཀྱི་
ཁྲིམ་རྒྱུད་དུ་བཙན་པོའི་རྒྱལ་རབས་ལ་མཛད་རྗེས་ཅན་གྱི་སློན་མང་དུ་བྱུང་བས་ཅུས་དེ་མཚན་གྱི་མགོར་སྦྱར་བ་ནི་ཕྱོགས་
གཅིག་ནས་ལེགས་བྱང་མཚན་བྱེད་དམ་མི་གཤེས་དང་ལ་རྒྱ། མཁས་མཛངས་སྤང་བའི་ཆེད་དུ་ཡིན། ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་ནས་
མི་དཔའ་མཛངས་ཅན་སྦྱེད་སྲིད་བྱེད་པར་སློབ་གསོའི་རྣམས་པ་འདོན་རྣམས་པས་ཡིན། གཞན་བཙན་པོ་སྲོང་བཙན་སྐམ་པོས་
གཡུ་དང་སྤ་མན་སོགས་བཀའི་ཡིག་ཚན་གྱི་སོལ་བྱེས་ཏེ་སློན་རབས་འབྲིང་ཐ་གསུམ་དང་གཡུལ་ལས་རྒྱལ་བའི་དཔའ་བོར་
ལྷག་གཟིགས་ཀྱི་ཆས་གནང་བས། གཡུལ་ལ་འཇིགས་པ་མེད་པའི་སྡིང་སྡོལ་སྦྱེད་སྲིད་གི་རྣམས་པ་ཐོན་ཡོད། གཡུ་སྲིད་གཡུལ་
ལས་པམ་བའམ་བོས་བྱོལ་བྱས་ཆེ་བདར་མའི་ཚོས་སུ་མ་བགས་བསྐྱོན་བ་ཡིན། དེར་བརྟེན་ཅུས་ཀྱི་ཆེ་བ་སྤང་བྱིར་མི་རྣམས་
ཀྱིས་མཛངས་པའི་ལས་ལ་འབད་དོ། །བོད་བཙན་པོའི་དུས་ཀྱི་མཁས་མཛངས་ཅན་གྱི་སློན་གཙོ་བུས་ལ་དཔེར་ན་མགར་སྡོང་
བཙན་ཡུལ་སྤང་། ཐོན་མི་སྦྱོར། ལྷང་ཞང་སྤང་། ལྷགས་ཁྲི་བཙན་ཡང་སྡོན། དབའས་ཏ་ར་ཁོང་ལོད། ལྷས་སྦྱེས་བཟང་སྡོང་
བཙན། ལྷག་ར་སྤུ་གོང་། མ་ཞང་ཁྲོན་བ་སྦྱེས། སང་མགོ་ཕྱི་ཆེན། ཞང་མཚམས་རྒྱལ་བཙན་གཞེར་ལེགས་གཟིགས། རྩང་རྗེ་སློན་
ཁྲུ་བྱུང་། ཞང་འབྲོ་ལྷག་ ཅོག་རོ་བཏན་གོང་སོགས་སློན་པོའི་མཚན་གྱི་མགོར་ཅུས་དང་དཔོན་གནས་ཡིག་ཚན་སོགས་སྦྱར་
ཡོད་པ་གསལ་ལོ། །མཁས་པའི་དགའ་སྡོན་སོགས་ལས་རྒྱལ་བོ་ཁྲི་སྲོང་ལྷེ་བཙན་གྱི་དུས་སུ་ཞང་སློན་དང་དབའས་སློན་གྱིས་ཕོ་
བྱང་དུ་སྲིད་ཀྱི་གོ་གནས་གལ་ཆེན་ཟེན་ཡོད་དེ། ཆབ་སྲིད་ཀྱི་བཀའ་ལ་གཏོགས་པའི་སློན་ཆེན་དུག་ལས་ཞང་དང་དབའས་ཀྱི་

བཅུན་མོ་དག་གི་མཚན་ཟུར་དུ་རྒྱལ། ལེགས། བཅན་དང་ཁྲི་སོགས་སྐྱར་བ་ནི་ད་དུང་མཚན་གྱི་ཆེ་བ་འདོན་པའི་སྲིད་དུའང་
ཡིན་ནོ། །

ལ། སྤྱི་ཚོགས་གོ་གནས་ཀྱི་མཚན་རྟགས།

རྒྱལ་སློན་བཅུན་མོ་དག་གི་མཚན་འདོགས་སྐྱངས་ལ་ཁྱད་པར་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་ནི་སོ་སོའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་
དབང་གིས་ཡིན། དཔེར་ན། རྒྱལ་པོ་རིམ་བྱོན་གྱི་མཚན་ལ་ཡོངས་ཁྱབ་དུ་ཁྲི་དང་ལྡེ། བཅན་སོགས་བྱུང་ཡོད་པ་དང་། མཛེངས་
སློན་གྱི་སྲོད་དུའང་མགར་སློང་བཅན་ལྟ་བུ་དང་ཁོང་གི་གདུང་རྒྱུད་ཁ་ཤས་ཀྱི་མཚན་ལ་མ་གཏོགས་ཁྲི་དང་བཅན་གྱི་ཐ་སྲིད་
བྱུང་བ་ཉུང་། གཞན་མཚན་ཟུར་ལ་ལྡེ་བྱུང་བའང་ཉུང་སྟེ་ལྟ་བུ་ནི་བཅན་པོའི་སློན་ལྡེ་སྐྱོན་ལྡེ་ལྡེ་བྱུང་སོགས་རེ་འགའ་ལས་མེད།
བཅུན་མོའི་སྲོད་དུ་བཅུན་དང་ཁྲི་བྱུང་བ་ཅུང་མང་སྟེ། དེ་ནི་སྤྱོད་གས་གཅིག་ནས་རྒྱལ་པོས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དགོས་དབང་གིས་རྒྱལ་
རིགས་ཀྱི་བྱུང་མེད་བཅུན་མོར་བསྐྱུང་པས་ཁོང་ཅག་གི་ཕུས་བཅུན་པ་དང་། སྤྱོད་གས་གཞན་ཞིག་ནས་བཅུན་མོ་ལའང་ཆབ་སྲིད་
ཀྱི་དབང་ཆ་མཐོ་བ་ནི་འབྲོ་བཟུང་ཁྲི་མ་ཡོད་ཀྱི་སྲིད་སློང་ལོ་རྒྱུས་དང་བཅུན་མོའི་ཁྱད་སྲོལ་གཏོགས་ཀྱི་ཞབ་སློན་ཚོའི་ཆབ་སྲིད་
སློབ་སྲུགས་ལས་གསལ། འདི་ལས་གསལ་བཤད་བྱེད་ཐུབ་པ་ཞིག་ནི་རྗེའི་དབང་བཅན་ཞིང་དབང་སྐྱར་བྱུང་བའི་རིམ་གྱི་དབྱེ་བ་
གསལ་བ་མཚན་ནོ། །

མཇུག་སྒྲུབ།

བོད་བཅན་པོའི་དུས་ཀྱི་མིའི་མིང་འདོགས་ལུགས་ནི་བོད་ཀྱི་ཡུལ་སྲོལ་རིག་གནས་ཀྱི་གྲུབ་ཆ་གལ་ཆེན་ཞིག་སྟེ། དེ་
ལས་རིག་གནས་ཀྱི་དོན་སྟོང་གཏིང་ཟབ་ཅིག་མཚན་པ་ཡིན། བཅན་པོ་དག་གི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་སྤྱི་གཞི་གཞི་གསར་འཛུགས་དང་
རིགས་གནས་བཞེངས་སྐྱར་ལས་བོད་མིའི་མིང་འདོགས་སྐྱངས་ལ་དབང་བཅན་མཛེངས་གསུམ་གྱི་ཁྱད་ཚོས་མཛོན་ཡོད། ཡིན་
ཡང་ཐུབ་བཅུན་བོད་དུ་དར་བ་ནས་བཟུང་བོད་མིའི་མིང་འདོགས་སྐྱངས་ལའང་འགྱུར་བ་ཅུང་ཅམ་བྱུང་བར་སྐྱང་སྟེ། ཞི་རྒྱས་

དབང་དྲག་གི་ཚོས་མིང་འདྲགས་པའི་སྲོལ་བྱུང་། སྐབས་དེར་ལེགས་སྦྱར་སྲོལ་མཁན་གྱི་བཅུན་པ་དང་དགེ་བསྟན། ལོ་རྒྱུ་བ་
 དག་གིས་ཚོས་དང་འབྲེལ་བའི་ལེགས་སྦྱར་གྱི་མིང་རེ་འདྲགས་པ་ལས། ཡོངས་གྲགས་སུ་ཚོས་མིང་འདྲགས་སྲོལ་ཆེར་མ་དར།
 ཚོས་མིང་འདྲགས་པའི་སྲོལ་ནི་བྱི་དར་ནས་འདུལ་བསྟན་སྦྱར་གསོས་པ་དང་བསྟན་ནས་ཆེས་ཆེར་དར་བ་ཡིན། དུས་རབས་
 བདུན་པ་ནས་དགུ་པའི་བར་རྒྱལ་པོར་“བཅན”“ལྗེ”“ཁྲི”སོགས་གྱི་མཚན་གསོལ་བ་ལའང་གདོད་མའི་ལྷ་སྐྱ་གཉན་བཅན་
 ལ་བཀུར་བའི་འདུ་ཤེས་སྣང་འབངས་ཀྱི་སེམས་རྩ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱུ་བའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དགོས་པའང་རྒྱ་ཆེར་ལྡན། རྫོན་པོའི་མཚན་
 ཀྱི་མགོར་རུས་དང་ཐོབ་སྦྱར་བ་ལའང་གང་དེའི་རིགས་རྒྱུད་ཀྱིས་འབངས་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དོན་དུ་སྟོབས་ཀྱུགས་ཡོད་ཚད་
 འབྲུལ་རུས་པ་མ་ཟད། རང་གི་རིགས་རུས་ཀྱི་མེས་པོ་གོང་མ་ནས་བརྒྱུད་པའི་མཛད་རྗེས་སྤང་བ་སོགས་ཀྱི་དགེ་མཚན་ལྡན།
 བཅུན་མོའི་མཚན་གྱི་ནང་དུའང་བཅན། ཁྲི། རྒྱལ་སོགས་ཀྱི་ཐ་སྲད་བྱུང་བས་སྐབས་དེའི་སྤྱི་ཚོགས་སུ་བུད་མེད་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་
 དང་འཛོན་རུས་མཚན་ཡོད། མདོར་ན་བོད་བཅན་པོའི་དུས་ཀྱི་མཚན་འདྲགས་སྤངས་ལ་དགའ་འདུལ་གཉེན་སྦྱོང་གི་རིག་
 གནས་ཀྱི་ཁྱད་ཚོས་ངེས་ཅན་ཞིག་ལྡན་ལོ། །

ཟུར་བཀོད། བོད་ཀྱི་རྒྱལ་སྐོན་བཅུན་མོ་དག་གི་མཚན།

རྒྱལ་པོ།	སྐོན་དང་སྐྱ་གཤེན་གྱི་མཚན།	བཅུན་མོ།	རྒྱལ་པོ།	སྐོན་དང་སྐྱ་གཤེན་གྱི་མཚན།	བཅུན་མོ།
༡ གཉེན་ཁྲི་བཅན་པོ།	བོན་ཤེས་པ་ཅན་བཅུ་གཉིས།	གནམ་ལྷག་ལྷག	༡༡ རྩ་སྐོན་བཅན།	ཁང་ཁྱུང་སྐལ་མ་ཏྲི།	ཉེ་བཅུན་མང་མ་ཇེ།
༢ ལྷ་སྐོན་བཅན་པོ།	གཙོ་ལྷ་ཚེ།	ས་དོང་དོང།	༡༢ ཏྲི་རེ་ལོང་བཅན།	ཐོན་མེ་འབྲིང་པོ་རྒྱལ།	འོ་མ་ལྷ་ཟ་ཁྲི་བཅུན་བྱང་མ།
༣ དོང་ཁྲི་བཅན་པོ།	གཙོ་ལྷ་སྐོན་དཀར།	སོ་ཐམ་ཐམ།	༡༣ ཁྲི་བཅུན་ནམ།	སྐྱབས་གཉེན་དོར་གཙུག་སྐོན།	སྐོན་ཟ་ཁྲི་དཀར།
༤ སོ་ཁྲི་བཅན་པོ།	འོང་དཀར།	དོག་མེར་མེར།	༡༤ ཁྲི་སྐྱ་སྐྱང་བཅན།	མགར་སྐྱ་རྩེ་ལྷན།	སྐོན་གསུམ་སྐྱ་སྐྱང།
༥ མེར་ཁྲི་བཅན་པོ།	མཚོ་མེ་ཟུང་སྐྱར།	གདགས་ཀྱི་ལྷ་མོ།	༡༥ ཁྲི་ཐོག་རྩེ་ཐོག་བཅན།	མགར་བཅན་གཉེན་ལྷེམ་བྱ།	རུ་ཡོང་བཟའ་སྐོང་རྒྱལ་མེ་མཚོ།
༦ ལགདགས་ཁྲི་བཅན་པོ།	དག་པ་མེ་ཚེན།	སྲིབས་ཀྱི་ལྷ་མོ།	༡༦ ལྷ་ཐོ་ཐོ་རེ་གཉེན་བཅན།	གཙོ་ལྷ་གཡང་སྐྱེས།	མོ་རྩ་ཟ་མང་དགར།
༧ སྲིབས་ཁྲི་བཅན་པོ།	གཙོ་ལྷ་འཕེད་དཀར།	ས་བཅུན་སྐྱ་རྩེ།	༡༧ ཁྲི་གཉེན་གཟུངས་བཅན།	མགར་ཁྲི་འབྲིང།	འབྲོ་བཟའ་མོ་དུར་ཡང་བཞིན།
༨ ལྷ་གྲུ་བཅན་པོ།	ལོ་ངམ།	སྐྱ་སྲིང་མེར་ལྷམ།	༡༨ འབྲིང་གཉེན་ལྷེལ།	སྐྱགས་ཐང་པ་ཡར་ཇེ།	མཚོ་མས་བཟའ་སྐྱ་རྒྱལ།
༩ ལྷ་ལྷ་གྲུ་རྒྱལ།	གཙོ་ལྷ་གཉེན་བཞེད།	འོ་ཐང་སྐྱར་མཚོ།	༡༩ ལྷ་གཉེན་གཉེན་གཟུངས།	སྐྱ་ནམ་མང་གཉེད།	སྐོང་བཅན་འབྲོ་དཀར།
༡༠ མེ་ཤོ་ལེགས།	ལྷ་བྱ་མགོ་དཀར།	སྐྱ་སྐྱམ་ཟ་མ།	༢༠ ལྷ་གཉེན་ལྷ་གཉེན་གཟུངས།	དབའས་སྐྱང་བཞེད།	འབྲོ་བཟའ་ཐོང་དཀར།
༡༡ དེ་ཤོ་ལེགས།	མེ་མོ་རྩང།	སྐྱ་སྐྱམ་མེར་མ།	༢༡ ཐོང་བཅན་སྐྱམ་པོ།	མགར་སྐོང་བཅན་ཡུལ་སྐྱང།	མང་བཟའ་ཁྲི་བཅུན།
༡༢ ཐོ་ཤོ་ལེགས།	འཛོན་བོན་ལོག	མཚན་མོ་གྲུང་སྐྱར།	༢༢ མང་སྐོང་མང་བཅན།	མགར་སྐོང་བཅན་ཡུལ་སྐྱང།	འབྲོ་བཟའ་ཁྲི་མ་ལོད།
༡༣ གོང་རུ་ལེགས།	མཚོས་པ་གནམ་འདུལ།	མཚོ་སྐྱར་འབྲིང་མ།	༢༣ འདུལ་སྐོང་མང་པོ་ཇེ།	འགར་བཅན་གཉེན་ལྷེམ་བྱ།	མཚོ་མས་བཟའ་བཅན་མེ་ཏྲིག
༡༤ འབྲིང་ཞེ་ལེགས།	ལྷ་བོན་གཤེན་བདུང་འདུལ།	གནམ་སྐྱར་བྱ་མོ།	༢༤ ཁྲི་ལྷ་གཙུག་བཏྲན།	སྐྱམ་སྐྱེས་བཟའ་སྐོང་བཅན།	ཁྲི་མ་ཤེང་གོང་རོ།
༡༥ མེ་ཤོ་ལེགས།	ཨ་ལ་དུག་ལྷག	སྐྱ་སྐྱམ་མང་ལེགས།	༢༥ ཁྲི་སྐོང་ལྷ་བཅུན།	སྐྱག་ར་སྐྱ་གོང། མ་ཁང་ཁྲི་མ་པ་སྐྱོད།	སྐྱ་ནམ་བཟའ་མང་པོ་ཇེ་བཞི་སྐྱོང།
༡༦ ཟ་ནམ་ཟེན་ལྷ།	ཁང་ཁྱུང་གཡུང་དུང་རྒྱལ་པོ།	མཚོ་སྐྱར་ཁྲི་དཀར།	༢༦ ལྷ་ལྷ་བཅན་པོ།	ལྷ་སྐྱར་ལྷུ་ལྷང།	ཚོ་སྐོང་བཟའ་མེ་ཏྲིག་སྐོན།
༡༧ ལྷ་འཕྲུལ་ནམ་གཞུང།	ཁང་ཁྱུང་མཚོ་མེ་ལྷན་སྐྱང།	སེ་གཉེན་མེར་མོ།	༢༧ ལྷ་ཏྲིག་བཅན་པོ།	སྐོན་ཁང་དུ་རེང།	ཚོ་སྐོང་བཟའ།
༡༨ ལྷ་སྐྱེ་ནམ་ལྷ།	ཁང་ཁྱུང་དོན་རྟོགས་རྒྱལ་པོ།	སྐྱ་མོ་མེར་མོ།	༢༨ ཁྲི་ལྷ་སྐོང་བཅན།	བཞེ་ཏྲིང་འཛོན་རབ་ལྷ།	ཚོག་རོ་བཟའ་བཅན་རྒྱལ།
༡༩ ལྷ་ལྷ་ནམ།	ཁང་ཁྱུང་ཨ་ལ་དན་ཅི།	ཁྲི་སྐོན་རྩེ་མོ།	༢༩ ཁྲི་གཙུག་ལྷ་བཅན།	བཟན་ལ་དབའ། དབའས་སྐྱག་སྐྱ།	ཚོག་རོ་བཟའ་དབའ།
༢༠ ལྷ་སྐྱེ་པོ།	ཁང་ཁྱུང་ད་ར་མ་ཏྲི།	ཁྲི་སེ་བཅུན་གཉེན་མོ།	༣༠ ཁྲི་དུར་མ་ལྷ་དུམ་བཅན།	དབའས་སྐྱག་སྐྱ་ཅན།	སྐྱ་ནམ་བཟའ། ཚོ་སྐོང་བཟའ།
༢༡ ལྷ་རྒྱལ་པོ།	ཁང་ཁྱུང་ད་པ་ཏྲི།	སྐྱར་བཅུན་ལྷག་སྐོང།			

